

SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 21. detsembri 2022. a
määruse nr 75 „Perioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetus“
muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 15 lõike 2 ning § 38 lõike 3 alusel.

Määrusega muudetakse maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 75 „Perioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetus“ (edaspidi *määrus*).

Määruse muudatustega püütakse vähendada nii taotleja halduskoormust kui ka makseasutuse töökoormust. Muudetakse lämmastikubilansi pidamise nõuet ja arvatakse välja nõude täitmise kohustus heintaimede kasvatamise korral. Lämmastikubilanssi tuleb edaspidi arvestada ainult põllumaa puhul, millel kasvatatakse põllukultuuri. 2026. aastal jätkatakse sarnaselt 2025. aastaga lämmastikubilansi pidamise kohustust ainult nendel põldudel, kus kasvatatakse põhikultuurina tali- või suvinisu. Mullaproovide võtmisel ei nõuta mikroelementide analüüsimist, kui aianduskultuure, mille kasvatamise kohta toetust taotletakse, kasvatatakse kokku alla 0,30 hektari suurusel põllumajandusmaal. Lisaks ei kohustata keskkonnasõbraliku majandamise toetuse (edaspidi ka *toetus*) taotlejat ega taotleja heaks tegutsevat füüsilist isikut osalema keskkonnasõbraliku majandamise alasel koolitusel, kui taotleja on vähemalt kolmel aastal toetust taotlenud ja taotleja või nimetatud isik on määruse § 16 lõikes 1 nimetatud koolitusel nendel toetuse taotlemise aastatel osalenud. Samuti laiendatakse haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest toetuse taotlemise võimalust kartulikasvatajatele. Vahekultuuri kasvatamise lisategevuse nõuet muudetakse nii, et alates 1. septembrist kuni 1. novembrini peab põllul kasvatama üksnes vahekultuuri.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna otsetoetuste valdkonna nõunik Birgit Pai (56 890 596, birgit.pai@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb kaheksast punktist.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse määruse § 6 lõiget 10 selliselt, et toetust antakse haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest ka kartuli kasvatamise puhul. Muudatus on seotud eelnõu punktis 5 toodud muudatusega, kus on muudatuse sisu ja vajalikkust põhjalikumalt selgitatud.

Eelnõu punktiga 2 sõnastatakse määruse § 11 lõige 1 ümber selliselt, et taotleja peab põllumaa puhul, millel kasvatatakse põllukultuuri, põllupõhist arvestust lämmastiku mulda viimise ja mullast väljaviimise kohta e-põlluraamatus. Muudatuse kohaselt ei pea lämmastikubilanssi pidama heintaimede kasvatamise korral. Lämmastikubilansi pidamine põllukultuuridel on aga kohustuslik, kuna nende kultuuride kasvatamise korral kasutatakse väetisi mõnevõrra rohkem ja seetõttu on vajalik pidada just nende kultuuride kasvatamise korral lämmastiku mulda viimise ja mullast väljaviimise kohta arvestust.

Põllukultuurideks loetakse keskkonnasõbraliku majandamise toetuse puhul määruse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud kultuurid ehk teraviljad, kaunviljad, õli- või kiukultuurid, rühvelkultuurid ja muud tehnilised kultuurid. Lämmastikubilanss koostatakse automaatselt Põllumajanduse Registrite ja Infomatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) e-teenuse keskkonnas toetuse taotleja e-põlluraamatusse sisestatud andmete põhjal. Lämmastikubilansi arvutamise meetod on välja töötatud Eesti Maaülikooli poolt ja bilansi arvestus toetuse nõude täitmise mõttes saabki toimuda ainult *PRIA* e-teenuse keskkonnas. Kui taotleja peab e-põlluraamatut eratarkvaras, mis on liidestatud *PRIA* e-teenuse keskkonnaga, siis ei ole taotlejal sisuliselt vaja teha muud, kui pidada e-põlluraamatut ja sisestada eratarkvarasse tehtud põllumajanduslikke tegevusi. Liidestuse tõttu saavad andmed liikuda eratarkvarast *PRIA* e-teenuse keskkonda, kus lämmastikubilansi arvestus tehakse automaatselt põlluraamatusse kantud andmete põhjal. Kui taotleja kasutab eratarkvara, mis on liidestatud *PRIA* e-teenuse keskkonnaga, siis on oluline, et taotleja lubab erateenuse pakkujal sellesse teise keskkonda kantud andmed edastada *PRIA*-le. Oluline on, et lämmastikubilansi tulemus oleks arvutatud hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks. 2025. aastal toimus lämmastikubilansi arvestus ainult põldudel, kus kasvatati põhikultuurina tali- või suvinisu ning ka 2026. aastal jätkatakse sama erisusega.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse § 15 lõikega 6¹, mille kohaselt ei pea lõikes 6 sätestatud nõuet järgima kokku alla 0,30 hektari suurusel põllumajandusmaal aiakultuuri kasvatamise eest toetuse taotlemise korral. Siinkohal kehtib aga määruse § 5 lõikes 2 toodu, mille kohaselt antakse toetust taotlejale, kelle kasutuses on kokku vähemalt üks hektar toetusõiguslikku maad. See tähendab, et taotleja võib kasvatada näiteks kokku 0,20 hektaril aiakultuuri, millel ta ei pea enam määruse muudatuse kohaselt täitma § 15 lõikes 6¹ toodud nõuet, kuid selleks, et taotlejale toetust anda, peab tal olema lisaks kokku vähemalt 0,80 hektaril näiteks mõni muu põllukultuur. Kui taotleja kasutuses ei ole kokku vähemalt üks hektar toetusõiguslikku maad, siis ei saa talle ka toetust anda.

Kehtiva määruse kohaselt korraldab taotleja, kes kasvatab puuvilja- ja marjakultuure, maasikat, köögivilja ning ravim- ja maitsetaimi mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni kolme hektari põllumajandusmaa kohta, mille kohta ta aiakultuuri kasvatamise eest toetust taotleb, on võetud üks mullaproov, millest on määratud lisaks mulla happesusele, orgaanilise süsiniku sisaldusele, fosforile ja kaaliumile ka taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisaldus. Mullaproove tuleb seejuures võtta sõltumata sellest, kas taotleja kasvatab aiakultuuri kokku näiteks viiel hektaril või ainult 0,20 hektaril. Seega on taotlejal kohustus sõltumata aiakultuuride kasvupinnast määrata mullaproovist kõik eespool loetletud näitajad. Lisaks tuleb aiakultuuri kasvatajal täita ka teisi toetuse põhitegevuse nõudeid olenemata sellest, kui suurel pinnal aiakultuure kasvatatakse (näiteks osalema koolitusel, pidama e-põlluraamatut, järgima glüfosaadi kasutamisele seatud piirangut jms).

Selleks aga, et mõnevõrra lihtsustada ja vähendada taotleja halduskoormust lisatakse määrusesse erisus, mille kohaselt taotleja, kes kasvatab kokku alla 0,30 hektaril põllumajandusmaal aiakultuure, ei pea laskma määrata mullaproovist mikroelemente ehk taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisaldust. Kohustus lasta analüüsida mullaproovist mulla happesus, orgaanilise süsiniku sisaldus, fosfori ja kaaliumi sisaldus jääb aga kehtima. Kuna mullaproovide analüüsimine on tasuline teenus, siis saavad väikestel pindadel aiakultuuride kasvatajad hoida seevõrra kulusid kokku. Siiski kehtib nõue, et kui aiakultuure kasvatatakse kokku 0,30 hektaril või rohkem, siis tuleb taotlejal lasta määrata mullaproovist nii mulla happesus, orgaanilise süsiniku sisaldus, fosfori kui kaaliumi sisaldus kui lisaks taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisaldus.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse määruse § 16 lõikega 3, mille kohaselt ei pea keskkonnasõbraliku majandamise alasel koolitusel (edaspidi *koolitus*) osalema taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik (edaspidi *isik*), kui taotleja on vähemalt kolmel aastal keskkonnasõbraliku majandamise toetust taotlenud ja taotleja või isik on toetuse kohasel koolitusel nendel toetuse taotlemise aastatel osalenud.

Seega kui taotleja on taotlenud toetust näiteks 2023., 2024. ja 2025. aastal ja tema või isik on osalenud igal nimetatud taotlemise aastal koolitusel, siis ei pea taotleja ega isik enam koolitusel osalema, kui taotleja 2026. aastal ka toetust taotleb. Seejuures ei ole oluline, kas taotlejale on toetust ka nendel nimetatud aastatel määratud. Kui aga taotleja on taotlenud toetust näiteks 2024. ja 2025. aastal ning tema või isik on osalenud igal nimetatud taotlemise aastal koolitusel, siis 2026. aastal peab taotleja toetust taotlema ja tema ise või isik osalema veel vähemalt ühel koolitusel ja siis alates 2027. aastast, kui taotleja toetust taotleb ei pea ta ega isik enam koolitusel osalema. Sama põhimõtte kehtib ka taotleja puhul, kes on taotlenud toetust ainult ühel aastal ja tema või isik on osalenud ühel koolitusel, või kui taotleja on taotlenud toetust üle aasta, näiteks 2023. ja 2025. aastal ja tema või isik on osalenud koolitusel nendel aastatel.

Arvesse lähevad üksnes programmiperioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetuse kohased koolitused ja samal perioodil toetuse taotlemine. Seega ei lähe arvesse enne seda programmiperioodi ehk enne 2023. aastat koolitusel osalemine ega toetuse taotlemine. Samuti ei lähe arvesse ühe taotlemise aasta jooksul osaletud koolituste arv. Näiteks kui taotleja või isik on osalenud 2024. aastal kolmel erineval koolitusel, siis loetakse see üheks korraks ehk taotlemise aasta jooksul osaletud koolituste arvu ei loeta, sest see loetakse koolituse nõude täitmisel üheks koolitusel osalemise korraks.

Kui taotleja on taotlenud toetust näiteks 2023., 2024. ja 2025. aastal, kuid tema või isik on osalenud koolitusel ainult näiteks 2024. aastal, siis tuleb tal või isikul osaleda koolitusel veel kahel taotlemise aastal. Kui taotleja või isik on osalenud koolitusel näiteks 2023., 2024. ja 2025. aastal, kuid taotleja on toetust taotlenud ainult näiteks 2024. aastal, siis tuleb tal või isikul osaleda koolitusel veel kahel taotlemise aastal. Kokkuvõttes peavad määruse § 16 lõike 3 kohaldamise võimaldamiseks kaks tingimust olema samal aastal täidetud – toetuse taotlemine ja koolitusel osalemine peab toimuma samal aastal. Seega ei piisa ainult sellest, et samal aastal toetust taotletakse ja koolitusel ei osaleta või vastupidi, koolitusel osaletakse ja toetust ei taotleta.

Muudatuse eesmärgiks on vähendada taotlejate halduskoormust. Kuna toetus on üheaastane, siis kehtiva nõude kohaselt peab taotleja või isik osalema igal toetuse taotlemise aastal koolitusel. See avaldab survet nii koolitusel osalejatele, koolituse korraldajatele, koolitajatele kui ka teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse raames korraldatud koolituste eelarvele. Toetuse taotlejaid on läbi aastate suurusjärgus 2100. See tähendab, et igal aastal on vaja koolitada ca 2100 osalejat ja kõige suurem ajaline surve on olnud just aastalõpu koolitustel, mil taotlejad või isikud, kes pole veel kohustuseaasta jooksul koolitusel käinud, peavad nõude täitmiseks koolitusel osalema. Muudatusega soovitakse säästa nii koolituse korraldajaid, koolitajaid kui ka koolitusel osalejaid.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse määruse § 22 lõiget 1 pärast sõna „Köögivilja“ sõnadega „või kartulit“.

Kartuli kasvatamise sektorit kimbutavad mitmed probleemid, üks ja kõige ilmekam on kartuli kasvupinna vähenemine aastati. Kui Statistikaameti kohaselt oli 2024. a kartuli kasvupind ca 3000 hektarit, siis 10 aastat tagasi oli kartuli kasvupind ligi 6300 hektarit. Kartuli kasvatamisest loobutakse, sest ei ole muu hulgas ka noori, kes võtaksid ettevõtte üle. Samuti ei soosi olukorra paranemist ebastabiilne turuolukord, kui kasumit teenitakse sisuliselt igal kolmandal aastal. Kuigi aastati on kartuli hind tõusnud, siis siiski annab tunda väetiste ja kütuse hinnatõus ning raha, et investeerida kallimasse ja efektiivsemasse tehnikasse, napib. Eestis puudub ümbertöötlemise tehas, kuhu suunata suurel pinnal kasvatatud tööstuskartul. Kohalikel kartuli kasvatajatel on raskusi konkurentsis püsimisega, sest välismaise kartuli hind on soodsam ning ostja teeb enamasti otsuse hinna alusel.

Kartul, nagu iga teine kultuur, vajab talle sobilikke kasvutingimusi, kuid viimaste aastate varieeruvad ilmastikuolud – tugevad vihmaajad, põuad, temperatuuri kõikumised jne – on veel

täiendavaks väljakutseks kartulikasvatajatele. 2025. aasta ei hellitanud ka kartulikasvatajaid, mil jahe kevad tõi kaasa öökülmad, mis kahjustasid taimi ja hävitasid õiepungasid, ning kuna mullatemperatuur püsis samuti kaua madal, siis ei tärnanud ka külvid. Sademete jaotus oli Eestis piirkonniti ebaühtlane ning olukord oli ekstreemsem Lõuna-Eestis, kus alates maikuust sadas maha rohkem sademeid ja põllud jäid vee alla. Liigvee tõttu jäi saak koristamata, sest see polnud enam sisuliselt tehtavat tööd ja kulu väärt. Lisaks esines probleeme säilituskvaliteedi saavutamisel. PRIA-le on 2025. aasta jooksul tehtud üle 180 teavituse ekstreemsetest ilmastikuoludest, kokku on teavitusi tehtud üle 6000 hektari kohta. Lühidalt kujunes 2025. aasta selliseks, mil suvel oli õhutemperatuur normist madalam, päikesepaistet normist vähem, kuid sademeid oli normist enam.

Kartul vajab kasvatamiseks palju toitaineid, seetõttu on eelvili väga oluline. Head eelviljad, mis rikastavad mulda vajalike toitainetega, on näiteks liblikõielised heintaimed või nende segu kõrrelistega. Heintaimed ei sobi kartuli eelviljaks ja üles haritud rohumaade järgne kartuli kasvatamine ei ole soovitatav, kuna mullas pesitsevad traatussid, kes on kartuli kahjurid. Samas ka liiga sage liblikõieliste kasvatamine kartuli eelviljana ei ole mõistlik, kuna mullas võib tekkida ülemäärane lämmastikukogus, mis võib põhjustada lehemädaniku teket. Selleks aga, et vastu tulla kartulikasvatusektorile ja toetada neid veel ühe võimaliku lisategevusega, antakse toetust haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest ka kartuli kasvatamise puhul. See tähendab, et kui kartuli eel kasvatatakse haljasväetiskultuuri, on võimalik taotleda toetust nimetatud lisategevuse elluviimise eest. Haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest on aastati toetust taotletud vähe, mis tähendab, et võimalust kasutada seatud eelarvelisi vahendeid kartuli kasvatamise toetamiseks jagub. 2023. aastal taotles nimetatud lisategevuse elluviimise eest toetust kuus taotlejat, ca 46 hektari kohta, 2024. aastal seitse taotlejat, ca 78 hektari kohta. „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ planeeritud sihttase on 220–380 hektarit.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse määruse § 24 lõike 1 sõnastust nii, et hiljemalt kohustuseaasta 1. septembrist kuni vähemalt kohustuseaasta 1. novembrini kasvatatakse üksnes vahekultuuri. See tähendab, et alates 1. septembrist kuni 1. novembrini peab põllul kasvama ainult vahekultuur ilma põhikultuurita. Allakülvid, mis tehakse põhikultuurile, lähevad endiselt vahekultuurina arvesse, küll aga peab hiljemalt 1. septembriks olema põllul ainult vahekultuur. Selleks, et allakülvi saaks lugeda vahekultuuriks, peab põhikultuur olema põllult eemaldatud hiljemalt 1. septembriks.

Kui aga pärast 1. septembrit on põllul nii vahekultuur (külvatud põhikultuurist eraldi või allakülvina põhikultuurile) kui ka põhikultuur, siis loetakse nõue vahekultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest toetuse saamiseks mittetäidetuks. Seega taotleja peab otsustama, kui ta soovib nimetatud lisategevust ellu viia, millist põhikultuuri ta kasvatab ja millisele tasub tal allakülve teha ja kas ajaliselt on tal võimalik vahekultuur külvata.

Muudatus on tingitud nii vahekultuuri kasvatamise lisategevuse populaarsuse kasvust kui ka selle lisategevuse ebasihtotstarbelisest kasutamisest. Nimetatud lisategevust on rakendatud alates 2024. aastast ja nii 2024. kui 2025. taotlemiseaasta on näidanud, et nimetatud lisategevuse elluviimise eest taotletakse toetust märkimisväärselt suure pinna kohta. Taotlejatele on see samas olnud lisakoormus, eemaldada hiljemalt 1. novembriks taotluselt taotlemise märged põldude kohta, kus ei ole saadud lisategevust ellu viia, st vahekultuuri külvata. See tähendab, et kõrge taotlemise taseme taga on taotlejal võimalus märkida võimalikult paljude põldude kohta lisategevuse elluviimise eest toetuse taotlemise märke, küll aga hiljem on see toonud kaasa täiendava halduskoormuse taotlejale, mil ta peab vaatama taotlusel märgitud põldude andmed üle ja lähtudes oma tegevusest, jätma või eemaldama märged põldude kohta.

Vahekultuuri kasvatamise lisategevuse rakendamise käigus on tulnud ilmsiks, et kuna arvesse lähevad ka allakülvid, mis tehakse põhikultuurile, siis on selliseid põhikultuure, mille koristamise aeg on oluliselt hilisem kui 1. september ehk vahekultuuri hiliseim lubatud külvi kuupäev. See

tähendab, et selliste hilise koristusajaga põhikultuuride puhul jäetakse allakülv vahekultuurina põllule, kuid siis jääb põllule koos kasvama kaks kultuuri – vahekultuur ja põhikultuur. Lisaks on tulnud välja juhtumeid, kus põhikultuuri ei ole plaanis põllult koristada, kuid rajatud allakülviga täidetakse ära vahekultuuri kasvatamise nõue.

Samuti on märgata vahekultuuride kasvatamise lisategevuse puhul trendi, kus külvatakse köögiviljale kui põhikultuurile allakülve, just juurköögiviljadele. Samas jäetakse köögiviljad kui põhikultuurid koristamata ja taotletakse vahekultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest toetust. Kuigi määruse § 6 lõike 11 kohaselt peab enne vahekultuuri kasvatamist kasvama põllul põhikultuurina kas põllukultuur või köögivilj, siis soov on olnud siiski see, et köögivilj kui põhikultuur ehk kultuur, millelt soovime saaki saada, koristatakse ära, mitte ei jäeta põllule. Lisaks on võimalik taotleda köögivilja kasvatamise kohta täiendavalt veel teisi pindalapõhiseid toetuseid, nagu mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetust, mille ühikumäär ühe hektari kohta mahepõllumajandusega jätkamise korral on köögivilja kasvatamise puhul kuni 1120 € ning puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetust, mille ühikumäär ühe hektari kohta võib olla kuni 455 €. Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse põhitegevuse ühikumäär köögivilja kasvatamise eest on kuni 254 € hektari kohta ning vahekultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest makstakse toetust kuni 84 € hektari kohta. Arvestades nimetatud toetuste ühikumäärasid hektari kohta ning vahekultuuride kasvatamise lisategevust, ei saa nimetatud lisategevuse elluviimise raames lugeda köögiviljade sellisel kujul kasvatamist sihipäraseks. Selleks aga, et selle lisategevuse rakendamise sihipärasust säilitada tuleb määrusega täpsustada, et vahekultuur ja põhikultuur ei saa pärast 1. septembrit koos põllul kasvada.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määruse § 34 lõiget 11 selliselt, et lisatakse viide 2025. aastale. Muudatus on seotud eelnõu punkti 2 muudatusega. Nõude jätkamine sarnasel kujul 2026. aastal on seotud 2025. aasta kogemusega, mis näitas, et eratarkvarade ja PRIA e-põlluraamatu liidestamisega ja andmete edastamisega on olnud tehnilisi probleeme, mille ületamine on nõudnud palju aega ja lisaressurssi ning kuigi liidestused loodi juba 2025. aasta 1. maiks, siis andmevahetus ei kulgenud ilma tõrgeteta. Kuna lämmastikubilansi arvestuse andmete esitamise tähtpäev oli 1. detsember, siis paljudel taotlejatel esines andmete edastamisega PRIA-le tõrkeid, mille lahendamisesse olid pühendunud nii eratarkvarad kui PRIA. Seega selleks, et lihtsustada ja vähem koormata taotlejaid, eratarkvarasid ja PRIA-t, siis ka 2026. aastal, nõutakse lämmastikubilansi pidamist ja andmete esitamist ainult põldude puhul, kus kasvatatakse põhikultuurina tali- või suvinisu, ehk nii nagu 2025. aastal. Kui andmevahetus muutub sujuvamaks ja efektiivsemaks, laiendatakse lämmastikubilansi pidamise ja andmete esitamise nõuet juba kõikide põllukultuuride kohta nagu on toodud eelnõu punktis 2.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse määruse § 34 lõikega 13, mille kohaselt 2026. aasta märtsis jõustunud § 6 lõike 10, § 15 lõike 6¹, § 16 lõike 3, § 22 lõike 1 ja § 24 lõike 1 muudatusi kohaldatakse alates 2026. aastast esitatud taotluste puhul. Nimetatud muudatusi rakendatakse juba 2026. aastal esitatavate taotluste kohta, kuna tegemist on üldjuhul taotleja jaoks lihtsustavate ja soodustavate muudatusega ning nendest saab lähtuda juba 2026. aasta põllumajandushooaega planeerides.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas järgmiste õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261);

- 3) komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22);
- 4) komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34);
- 5) komisjoni delegeeritud määrusest (EL) nr 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.1.2022, lk 52–94).

4. Määruse mõjud

Muudatused puudutavad keskkonnasõbraliku majandamise toetuse taotlejaid. 2025. aastal oli selle toetuse taotlejaid kokku ca 2100.

Suuremal osal muudatustel on positiivne mõju toetuse taotlejatele ja riigiasutustele.

Muudatus, mille kohaselt mullaproovide võtmisel ei nõuta mikroelementide analüüsimist, kui aianduskultuure, mille kasvatamise kohta toetust taotletakse, kasvatatakse kokku alla 0,30 hektari suurusel põllumajandusmaal, saab taotleja hoida kokku rahalisi kulutusi, sest mullaproovide analüüsid on tasulised teenused. Taotlejaid, keda selline muudatus mõjutab on umbkaudu suurusjärgus 30.

Lisaks mõjutab töö- ja halduskoormuse mõttes positiivselt nii taotlejaid, koolituste läbiviijaid kui makseasutust muudatus, mille kohaselt ei pea taotleja enam toetuse taotlemise aastal koolitusel osalema, kui taotleja on vähemalt kolmel aastal perioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetust taotlenud ja taotleja või nimetatud isik on lõikes 1 nimetatud koolitusel nendel toetuse taotlemise aastatel osalenud. Koolitusel peab seni osalema igal aastal, kui toetust taotletakse ehk igal kohustuseaastal. See tähendab koolitajatele survet korraldada koolitusi igal aastal ja suurele hulgale isikutele. Lisaks avaldab koolitusel osalemise nõue survet koolituste eelarvele, mida korraldatakse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse raames. Seega võimalus rakendada koolitusel osalemise nõuet nii, et taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, ei pea määruse § 16 lõikes 1 nimetatud koolitusel osalema, kui taotleja on vähemalt kolmel aastal toetust taotlenud ja taotleja või nimetatud isik on lõikes 1 nimetatud koolitusel nendel toetuse taotlemise aastatel osalenud, võimaldab ka eelarvet jagada muude tegevuste vahel, mis muidu on kulunudki koolituste korraldamisele.

Lisaks omab positiivset mõju ka muudatus, mille kohaselt nõutakse ka 2026. aastal lämmastikubilansi pidamise nõude täitmist ainult nende põldude puhul, kus kasvatatakse põhikultuurina tali- või suvinisu.

Samuti omab positiivset mõju haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest toetuse andmine põllu kohta, millel taotleja kasvatab kohustuseaastal põhikultuurina kartulit. Kartulikasvatamise sektoril on 2025. aastal seljataga väga raske aasta. Liigniiskus tegi paljude kartulikasvatajate töö sisuliselt võimatuks, saagid jäid liigvee alla. Kartulitootmine Eestis on viimasel viiel aastal püsinud vahemikus 59–83% turu vajadusest ja 2024. aastal oli isevarustatuse tase 64%. Selleks, et toetada kartulikasvatamise sektorit võimaldatakse läbi toetuse pakkuda kartulikasvatajatele veel ühe lisategevuse ellu viimise võimalust. Haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest antakse toetust, kui köögivilja või kartuli kasvatamisele eelneval kohustuseaastal kasvatati samal põllul haljasväetiskultuure.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne kulutusi ega tulusid riigieelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks ning teadmiseks PRIAle, Eesti Põllumajandus- Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule ja Eesti Aiandusliidule.